

יתרו, המדור - הגיגים, ד"ר חזות גבריאלי

גויים, אינה מילת גנאי!

מיהו היועץ הטוב? תשובת התורה בפרשתנו מצביעה על כך כי יועץ טוב לא רק צובע בעוז את הפגמים, אלא, ובעיקר, מציע פתרון ישים. משה רבנו לא הצליח לרדת מדרגת 'החזון' גם במפגש המשפטי הקטן ביותר, הדין בסכסוכי שכנים לדוגמה. הוא ביקש בכל הזדמנות להעביר את 'דבר האלוקים'. יתרו שכנע אותו כי הדרך המנהלתית שבה הוא נוקט כדי להעביר את 'דבר האלוקים', תגרום לקריסת כל המערכות והוא יפסיד בתרתי. חכמה בגויים תאמין!

ברם, במה בסך הכל עוסקת עצתו זו של יתרו? בסדרי המשפט! לא בשאלות פילוסופיות משמעותיות! לא בענייני אמונה! לא בדרכים לכיבוש הארץ! ולא בדרכים לגייר גויים! עם כל הכבוד לפקולטות לניהול ברחבי העולם הטוחנים עד דק את עצתו, היא לא נשמעת כל כך מבריקה עד כדי כך שמשה רבנו או מי מזקני ישראל לא היה מגיע לזאת לבד!

נדמה לי שעיקר תרומתו הייחודית של יתרו מוצגת בתורה רק בהיפרדו ממשה. משה מבקשו... נְסֻעִים אֲנַחְנוּ אֶל־הַמָּקוֹם אֲשֶׁר אָמַר יְקֹוֹק אֱתוֹ אֲתָן לָכֶם לְכֹה אֲתָנוּ וְהִטְבְּנוּ לָךְ כִּי־יִקְנֶה דָבָר־טוֹב עַל־יִשְׂרָאֵל: להפתעתנו, משיב יתרו באופן נחרץ: וַיֹּאמֶר אֵלָיו לֹא אֵלָיךְ כִּי אִם־אֶל־אֶרֶץ וְאֶל־מוֹלַדְתִּי אֵלָיךְ: הכיצד? האם כל הסופרלטיבים בהם תאר הוא עצמו את אשר קרה לעם ישראל, לא הספיקו לו כדי להתחבר לעם ישראל?

פרק גדול מלמדנו הגוי החכם הזה. נאמן לעקרונות היועץ הטוב שנאה דורש ונאה מקיים, הוא אינו מוכן להיות 'כנור שני' ליד משה רבנו. לדידו, גם לעמו יש תפקיד במרחב האנושי הכללי, תפקיד שקיבל תפנית מסוימת מעתה, אולם ברמה העקרונית הוא נשאר כשהיה. אל ארץ ישראל צריך לעלות רק מי שכולל ב'הבטחת הזרע והארץ' שהובטחה לאבות. משה רבנו איש החזון המבקש לקרב את כל העולם אל האלוקים שגה כבר פעם בצרפו את ה'ערב רב'. היועץ מלמדנו כי יש מקום והכרח בעולם לקיומם של עמים בנוסף לעם ישראל. עם ישראל הוא כ'לב באיברים' בלשונו של ריה"ל, ברם, הלב זקוק לאיברים לא פחות ממה שהם זקוקים לו. הלב מזרים את הדם לכל האיברים כדי לשמור על אורגניזם אחד, וללא האיברים אין משמעות לעבודתו.

קדם ליתרו אברהם אבינו, אב המון גויים, שהשתמש בדיוק באותה מטבע לשון, ולא בכדי: כִּי אֶל־אֶרֶץ וְאֶל־מוֹלַדְתִּי תֵלֵךְ וְלִקְחָתָּ אִשָּׁה לְבְנִי לְיִצְחָק: (בראשית כד, ד).